

Makale Bilgisi / Article Info

Geliş / Recieved: 28.02.2019

Kabul / Accepted: 12.04.2019

Araştırma Makalesi/Research Article

MODERN ÇAĞIN KUMALARI: METRESLER VE TÜRKİYE’DE YAYINLANAN DİZİLER

Fatoş Yalçinkaya *

Öz

Aile toplumun temelidir. Hızla modernleşen dünyada aile kurumu birçok tehlikeyle karşı karşıya kalmaktadır. Dünyada siyasi, sosyal, ekonomik ve kültürel alanlarda yaşanan hızlı değişimlere rağmen bu kurum halan varlığını devam ettirmektedir. Hızlı kentleşme, sanayileşme, iç ve dış göç hareketleri, toplumun temeli olan geleneksel aile yapısının rol ve işlevini derinden etkilemiştir. Geleneksel toplumlarda var olan “kumalar” modern toplumlarda yerini “metreslere” bırakmıştır. 21. yüzyılda kumalar, bazı bölgeler dışında nadiren aynı evde yaşarlar. Ekonomik iyileşme her eş için ayrı ev açma imkânı sağlamaktadır. Yasalar da eşler arasında evlilik akdi olsun ya da olmasın doğan her çocuğun anne ve babası üzerine kaydedilmesine izin vermektedir. Bu durum bu ilişkilerin önünü açmaktadır. Kırsaldaki kadınlar kuma iken şehirlerdeki kadınlar metrestir. Metreslik bir nevi modern çağın kumalığı sayılır. Modern çağda, şehir hayatında “metres” kavramı yerini “birlikte yaşama”ya bırakır. Çokeşlilik eski çağlardan beri var olan bir olgudur. Her çağda belli ölçüde değişime uğrayarak varlığını devam ettirmiştir. Çokeşlilik edebi metinlerin de işlediği konulardandır. Bu çalışmada 2015 yılında yayında olan ve kurgusu çokeşlilik temeline dayanan günümüzde önemli bir yere sahip olan dizilerden bazıları ele alınmıştır. Konuyla ilgili Türkiye’de 2015 yılında yayında olan “Eşkiya Dünyaya Hükümdar Olmaz, Eve Dönüş, Evli ve Öfkeli, Asla Vazgeçmem, Paramparça, Beni Affet, Karagül, Unutma Beni, Muhteşem Yüzyıl Kösem” adlı diziler seçilmiştir. Bu dizilerden hareketle izleyicilerin dizideki “metresleri” nasıl alımladığı değerlendirilmiştir. On dokuz kişi ile doğal ortamda, katılarak gözlem ve yönlendirilmemiş görüşme tekniği kullanımıyla desteklenip gerçekleştirilen çalışmada izleyicilerin yorumları ve bu olguya yaklaşımlarının sosyo-kültürel temelleri incelenmiştir. Sonuç olarak bu dizilerin belli seviyedeki izleyicilerin ihtiyaçlarını doyuma ulaştırdığı, dizilerin gerçek yaşamın taklidi olduğu ve dizilere konu olan olguların gerçek yaşamda da karşılığı olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Dizi, Alımlama, Polijini, Metres, Kuma

* Dr. Fatoş YALÇINKAYA İzmir / Türkiye E-Mail: fatos-yalcinkaya@hotmail.com

CO-WIVES OF MODERN TIMES: MISTRESSES AND TV SERIES
BROADCASTED IN TURKEY

Abstract

Family is the foundation of society. In the rapidly modernizing world, family institution is encountering several dangers. Despite the fast-pace changes occurring in political, social, economic and cultural areas, family institution has still continued its existence. Rapid urbanization, industrialization, internal and cross-border migration movements have deeply influenced the function and role of traditional family structure. Co-wives who existed in traditional societies have been substituted by mistresses. Co-wives of 21st century, except for some regions, rarely live in the same house. Economic progresses have provided the opportunity to locate each wife in a separate house. Regulations allow the children to be registered upon mother and father regardless of any marriage solemnization. This paves the way for these kind of relationships. While women in the rural areas are co-wives, urban women are called mistresses. Mistresses are a kind of modern world co-wives. Concept of "mistress" in modern era has given its place to "living togetherness". Polygamy is a phenomenon which has existed since ancient times. Going through certain degree of changes in each era, polygamy has maintained its presence throughout the history. It has also been a subject dealt with in literary texts. In this study some of the widely watched TV series broadcasted in 2015 with the plot of polygamy are discussed. In this regard "Eşkîya Dünyaya Hükümdar Olmaz, Eve Dönüş, Evli ve Öfkeli, Asla Vazgeçmem, Paramparça, Beni Affet, Karagül, Unutma Beni, Muhteşem Yüzyıl Kösem" series have been selected. By taking these series into consideration the way viewers perceive "mistresses" has been evaluated. The viewers' comments and attitudes toward this phenomenon was collected by using open-ended conversational interview with nineteen interviewees in a natural environment and their socio-cultural basis was analyzed. It has been concluded that the viewers' demand for these kind of series has long been satisfied, these series are imitations of real world events and the phenomena dealt in them have real-life examples.

Keywords: TV Series, Perceiving, Polygyny, Mistress, Co-Wife.

Giriş

Televizyon dizileri, geniş bir kitleye ulaşarak daha etkili bir şekilde izleyicilerin hayatlarını yönlendirmekte, sürekli tekrar eden imajlar ve yargılar ise bazı olguların yerleşmesine neden olmaktadır. Görsel ve işitsel tüm kodların bir arada olduğu, tüm izleyicilerin ihtiyacına ve zevkine göre farklı içerikler sunan televizyon, bu niteliklerinden ötürü en etkili kitle iletişim aracı konumundadır. Yayıdığı mesajlarla, toplumun görüşlerini biçimlendirip onların bireysel davranışlarını ve sosyal ilişkilerini yönlendirmektedir. Levent Yaylagül’ün tespitlerine göre dizi izleyicileri, dizileri farklı nedenlerle izlerler. Kullanımlar ve Doyumlar Yaklaşımı’na göre ise izleyiciler televizyon programlarını birtakım gereksinimlerini doyuma ulaştırmak amacıyla izlemektedirler. Bunlardan biri bilişsel ihtiyaç, diğeri duygusal ihtiyaçtır. İzleyiciler dizileri bazen sosyal bütünleşme bazen de sadece eğlenmek, boş vakit geçirmek için izlerler. İzleyiciler dizi karakterleriyle özdeşim kurarlar. Bu yüzden onların yaşadığı hayatı, karşılaştıkları sorunlarla nasıl başa çıkacaklarını merak ederler (Yaylagül, 2010: 70-71). Her izleyicinin mesajı okuyup yorumlaması onu alımlaması birbirinden farklıdır, tek bir okuma biçimi yoktur.

İngiliz Kültürel Çalışmalar Geleneği’nden doğmuş olan Alımlama Analizi çalışmaları burada önem kazanmaktadır. Kodlama-Kodaçımllama modelinden ortaya çıkan alımlama çalışmaları da izleyicilerin medya içerikleri karşısında aktif bir konumda yer aldığını savunur. Alımlama yöntemine göre okuyucular/izleyiciler medya içeriklerine farklı okumalar getirir (Yaylagül, 2010: 130). Alımlama estetiği kuramına göre her okur, bir deneyim ufkuna ve beklenti ufkuna sahiptir. Deneyim ufku, okuyucunun metni okumadan önceki tecrübeleridir ki okuyucu metni alımlarken bunlardan arınık olamaz. Okuyucu, aynı zamanda metni okurken de deneyim kazanmaktadır. Beklenti ufku ise okurun metinden eğlenme, hoşlanma, öğrenme gibi bazı beklentiler içinde bulunmasıdır. Okuyucu bu tür beklentilerle metne yaklaşmaktadır ve beklentiler de alımlamayı etkileyecektir (Genç, 2007: 401-403). Aynı durum televizyon izleyicisi için de geçerlidir.

Türkiye’de yayınlanan yerli dizilerde izleyici tarafından alımlanan “metres” kavramı üzerine farklı okumaların araştırıldığı bu çalışmada, son

dönemlerde yayınlanan ve çok izlenenler arasında yer alan bu dizilerdeki metreslerin izleyici tarafından nasıl alımlandığı üzerinde durulmuştur. Bu dizilerin izlenme nedenleri nelerdir? Dizilerin izleyicisi metreslerin durumunu nasıl okumakta ve nasıl yorumlamaktadır? Bu anlamlar dizi izleyicisinin yaşam pratiklerinde nasıl rol oynamaktadır? Gibi sorulara yanıt aranmıştır. Olgunun hassasiyeti sebebiyle, küçük bir kümeden örneklem alınarak 19 kişi ile derinlemesine görüşme yapılmıştır. İzleyiciler durumdan habersiz oldukları için çok fazla soru sorulamadığından katılarak gözlem tekniği kullanılmıştır.

“Kurmaca metin dış dünyayı yansıtan kopya olmadığı için gerçeklikle ilişkisi, metin dışı tarihsel, toplumsal ve kültürel öğelerde aranmalıdır” (Macit; Soldan, 2011: 32). Her kurmaca metin de gerçek yaşamdan izler vardır. Dizilerdeki “metres” olgusunun daha iyi anlaşılabilmesi için bunların yaratıldıkları sosyo-kültürel zeminin incelenmesi gerekir. Bu sosyo-kültürel zeminin daha iyi anlaşılabilmesi için bu kısımda aile kavramı, ailenin gelişim ve değişim süreci, semavi dinlerin aile hakkındaki düşünceleri, evlilik kavramı ve poligami, poligaminin sebepleri ve sonuçları ve aile hukukunun gelişim süreci üzerinde durulacaktır.

A. Aile Kavramı ve Semavî Dinler

İnsan yaratılış itibarıyla medenî bir varlıktır. Bu nedenle toplu hâlde yaşamayı tercih eder. Toplumun en eski ve en alt birimi ailedir. Aile kelimesinin kökeni Arapçadır. Geniş anlamıyla, geçimlerini birlikte temin eden kişilerden oluşan ev halkı anlamına gelir (Tüzüner, 2013: 128). Kutsal kitaplara göre aile, ilkin Âdem ve Havva'nın yaratılması ve birlikteliğiyle kurulmuştur. Bu yüzden aile ilk insan toplumunun temeli ve başlangıcıdır (Canatan; Yıldırım, 2013: 21). Yahudilik'te aile sadece sosyal değil, dini bir topluluktur. Evlenmeyerek ailenin ortadan kalkmasına sebep olan kimse ise sadece bir sosyal birimin değil, bir kültün yok olmasına da sebep olmaktadır. Bu yüzden Yahudilerde bekâr kalmak büyük günahdır. Ataerkil bir yapıya sahip olan Yahudi ailesi aynı zamanda geniş bir ailedir. Ailenin bu geniş yapısı İsrailoğulları arasında uygulanmış olan çok evlilik (poligami) ile de yakından ilgilidir. Hıristiyanlarda ise aile, sosyal veya medeni bir kurum olarak değil, tamamen dini bir kurum olarak kabul etmektedir ve Hıristiyanlık tek eşliliği onaylar (Aydın: 196-198). İslam dininde çok eşlilik; eşler arasında

maddi kaynakların eşit dağıtılması ve eşlere adaletli davranmak şartıyla serbest bırakılmıştır. Hıristiyanlık poligamiyi açıkça yasaklamamıştır. Protestanlığın kurucusu Martin Luther iki eşliliği tasvip etmiştir (Yılmaz vd., 2015:223). İslamiyet’te ise çok eşlilik vardır. Çok eşlilik kesin bir şekilde yasaklanmamış olmasına rağmen ağır hükümlülükleri vardır. Kur’ân’ı Kerim’de; “Eğer yetim kızlar hakkında âdil davranmamaktan korkarsanız, (onların yerine) sizin için uygun olan kadınlarla ikiye, üçe ve dörde kadar evlenin. Eğer (aralarında) adaletli davranmamaktan korkarsanız, bir tane ile yahut elinizin altındakiyle yetinin; bu, haksızlık etmemeniz için daha elverişlidir”(Nisa Suresi 4/3) şeklinde belirtildiği üzere İslâm dini toplumda ancak dört kadına kadar evliliğe müsaade etmiş, bunu da eşlere adaletli davranma şartına bağlamıştır. Bir başka ayette ise; “(Eşleriniz olan) kadınlar arasında, çok hırslı olsanız bile adaletli davranmaya asla gücünüz yetmez. Buna rağmen hiç olmazsa yalnız birine meyledip de diğerini (kocalı mı, yoksa kocasız mı gibi) askıda bırakmayın. (Kadınlar arasını) düzeltir ve (onlara kötü muamele etmekten) sakınırsanız, Allah, şüphesiz, çok bağışlayıcıdır, çok merhametlidir” (Nisa Suresi 4/129) şeklinde eşler arasında adil davranılamayacağı belirtilerek tek eşlilik tavsiye edilmektedir (Düzbakar,2008: 87). Ali Rıza Demircan’a göre ise İslamiyet çok eşliliği onaylamamaktadır. Oysa insanlar özel durumları göz ardı ederek yapılanları mazur göstermek için geleneksel fıkımızdaki, Müminun sûresinin 5-6. âyetleri yanısıra Nisâ sûresinin 3. ve 24. âyetleri de sayısız Odalık (Seriyye) edinmenin meşrûiyet delilleri olarak gösterilmektedir. Aslında aleyhte olan bu deliller tersyüz edilerek sömürülmektedir (Demircan, 2012: 127). Ailenin bir de hukuksal boyutu vardır. Özlem Tüzüner Türk ailesinin hukuktaki yerini geçmişten günümüze kadar şu şekilde özetler:

Türk toplumunda, Osmanlı İmparatorluğu döneminden, Mecelle-i Ahkâm-ı Adliye’de, aile hukuku bahsine hiç yer verilmemiştir. Hukuk-i Aile Kararnamesi’nde, nikâh-ı ehliyet, nikâhı memnu olanlar ve nikâhın akdî konuları düzenlenmiş olsa da ne aile ne de evlenme kavramları tanımlanmıştır. Cumhuriyet döneminde ise ne Mülga Türk Kanunu Medenisî ne de Türk Medenî Kanunu aile kavramına tanım getirmez. Bunun nedeni, aile kavramının zamana ve yöreye göre değişkenlik göstermesidir. Buna karşılık, evlilik birliğinin kuruluşu, işleyişi ve sona ermesi, Türk Medenî Kanunu’nda ayrıntılı hükümlerle düzenlenmektedir (Tüzüner, 2013: 130).

Hızla modernleşen dünyada aile kurumu birçok tehlikeyle karşı karşıya kalmaktadır. Aile kurumu toplumdaki bütün bozulmalara rağmen halan varlığını devam ettirmektedir. Salih Aybey'e göre dünyada siyasi, sosyal, ekonomik ve kültürel alanlarda yaşanan hızlı değişimlere rağmen toplumsal yaşamın en temel kurumu olan aile, önemini ve varlığını sürdürmeye devam etmektedir. Modernleşme sürecinde yaşanan sosyal, kültürel ve ekonomik dönüşümler, bu kurumun yapı ve fonksiyonları üzerinde önemli değişiklikler meydana getirmiştir. Özellikle hızlı kentleşme, sanayileşme, iç ve dış göç hareketleri gibi gelişmeler, toplumumuzun temelini oluşturan geleneksel aile yapısının rol ve işlevlerinde derin etkiler meydana getirmiştir. Toplumdaki dini, manevi ve ahlaki hassasiyetin zayıflaması toplumun temeli ve çekirdeği kabul edilen ailenin zayıflamasına sebep olmuştur (Aybey, 2015:152)

B. Evlilik Kavramı ve Poligami

Aile toplumun temelidir. Sağlıklı toplumu sağlıklı aileler oluşturur. Sağlıklı ailenin temelinde ise sağlıklı evlilik ilişkisi vardır (Canel, 2012: 138-139). Yeryüzündeki bütün insan toplulukları, soylarının devamı için birbirinin aynı olmayan evlilik sistemleri ve akrabalık ilişkileri geliştirmiştir. Evlilik, ergenlik dönemine girmiş kadın ve erkeklerin, çocuk sahibi olmak, çocukların yetişmesini sağlamak, toplumsal ve iktisadî çerçevede yeni bir bütünlük oluşturmak, içinde yaşadıkları toplumca tanınmış ve onay verilmiş birlikteliktir. İnsan hayatının geçiş dönemlerinden biri olan evlilik evrensel bir uygulama olmakla birlikte eş sayısı açısından toplumlara ve toplumsal algılara göre farklılıklar arz eder. Evlilik türleri arasında eş sayısına göre şekillenen evlilik tipi, özellikle sanayileşmemiş ülkelerde karşımıza çıkan çok eşliliktir. Erkeğin ya da kadının birden fazla eşe sahip olması şeklinde tanımlanan çok eşlilik (poligami), çok kadınla evlilik (polijini) ve çok erkekle evlilik (poliandri) olarak ikiye ayrılır (Kadriye, 2015: 45). Evlilik farklı dine mensup toplumlarda farklılık arz eder. Yahudilik'in, Hıristiyanlık'ın ve İslamiyet'in çok eşlilik hakkındaki tavrını şu şekilde özetlemek mümkündür:

Çok evliliğin İsrailoğulları'nda özellikle ilk dönemlerde yaygın bir uygulaması vardır. Bunun sebepleri arasında birinci eşin erkek çocuk doğuramaması, çok evlilikle sağlanan iş gücü ve yengeyle evlenme kuralı (levirat) gösterilebilir. Soy erkek çocuk üzerinden devam edeceği için oğlu

olmayan koca, ocağının sönmemesi için ikinci veya üçüncü defa evlenir veya cariyeye istifraş edebilir. Hıristiyanlarda aileyi meydana getiren evliliğe büyük ölçüde kutsi bir mahiyet verilmiştir. Evlenen iki insanın tek bir beden haline geldiği ve artık ayrılmalarının mümkün olmadığı sonucuna varılmıştır. Buna göre boşanıp başkasıyla evlenen eş zina etmiş olmaktadır. Çünkü önceki evliliği henüz devam etmektedir. Yahudiliğin aksine Hıristiyan ailesinin tek evli (monogam) olduğu söylenebilir (Aydın 1989: 196-198). İslâm düşüncesinde, evlenmek insan fitratına uygundur; yani fitrî bir düzenlemedir. Ailenin kuruluşu, evlenmeyle gerçekleşir. Evlenmenin dinî ve hukukî boyutu bulunur. Kur’an’da, evlilik birliğinin amacına işaret eden ve evlenmeyi teşvik eden ayetler vardır. Ayrıca eşlerin hak ve görevlerini tayin eden, evlenmesi yasak olan yakınları belirleyen ayetler de bulunmaktadır (Tüzüner, 2013: 131-132). “*Analarınız, kızlarınız, kız kardeşleriniz, halalarınız, teyzeleriniz, erkek kardeşinizin kızları, kız kardeşinizin kızları, sizi emzirmiş olan analarınız, süt kız kardeşleriniz, karılarınızın anaları, kendileriyle gerdeğe girdiğiniz karılarınızın yanınızda bulunan kızları size haram kılınmıştır. Gerdeğe girmeden ayrıldığınız kadınların kızları ile evlenmenin günahı yoktur. Kendi soyunuzdan olan oğullarınızın eşleri ile iki kız kardeşi birlikte nikâhınız altında bulundurmanız da haram kılınmıştır. Geçmişte olan oldu. Allah’ın bağışlaması çok ikramı boldur.*” (Nisa Suresi 4/23). Osmanlı aile yapısı İslami etkiyle şekillenmiştir. Osmanlı döneminde aile hukukunda İslamiyet referans alınmıştır. Türk medeni hukuku için ise İsviçre medeni kanunu tercüme edilerek kullanılmıştır.

Osmanlı aile hukuku, İslâm aile hukukunun ortaya koyduğu ilkeler çerçevesinde oluşmuştur. Bu ilkelere ters düşmeyen bazı örf ve adetten kaynaklanan uygulamalara da yer verilmiştir. Bir erkeğin aynı anda evli bulunabileceği eş sayısını da bu ilkeler belirlemiştir. Kınalızâde Ali Çelebi çokeşliliğe karşıdır. O, tek eşliliği şu sözleriyle savunur: Erkek, ilk eşiyle yetinip, üzerine başka kadın ve cariyeye almamalıdır. Erkek evde tendeki can gibidir. İki bedene bir can olmadığı gibi, iki eve de bir erkek yakışmaz (Öztürk, 1991: 98-132). Türk Medenî Hukuku’nda, evlilik birliğinin, yani çekirdek ailenin, evlenme ile kurulduğu; evlenmenin, dinî nitelik arz etmediği; resmî ve medenî olduğu herkesçe kabul edilmektedir. Nikâhın kıyılması bakımından tarihte üç çeşit evlilik görülmüştür: hususî, dinî ve medenî evlilik. Hususî evlilikte, nikâha din adamının katılması gerekmezken dinî evlilikte, din görevlisinin katılımı şart koşulmaktadır. Medenî evlilik ise

devlet tarafından düzenlenen hukuk kurallarına göre akdedilen ve çoğunlukla da yetkili resmî memurun katılımıyla gerçekleşen bir sözleşmedir. İslâm hukukunda düzenlenen evlilik şekli, kendine mahsus bir akit olmakla birlikte, tarihte anılan dinî evlilik çeşidinden uzaktır. Çünkü İslâm dininde evlenme, devlet otoritesinin ve kontrolünün dışında, sivil ve özerk bir alanda cereyan etmektedir (Tüzüner, 2013: 132-139).

i. Poligaminin Nedenleri ve Sonuçları

Poligami (çok eşlilik), Yunanca kökenli çok sayıda evlilik yapma anlamında bir sözcüktür. Poligaminin çeşitli tipleri mevcuttur. Poligini bir erkeğin iki ve ya daha fazla kadınla evlendiği, dünya çapındaki en yaygın görülen çeşittir. Bir kadının bir veya daha fazla erkekle evlendiği şekil poliandri olarak adlandırılır. Diğer bir poligami formu informal poligamidir. İnfomal poligamide bir erkek yasal evliliğine devam ederken ikinci bir kadınla düzenli bir aile ilişkisi sürdürmektedir (Yılmaz vd., 2015: 221). Modern hukuk poligamiye müsaade etmese de toplumsal çerçevede yaygın uygulama, erkeğin birden fazla kadınla evlenmesidir. Kadının birden fazla erkekle evlenmesi hemen hiçbir toplumda yaygınlık kazanmazken, birçok kültür bir erkeğin birden çok kadınla evlenmesini onaylamaktadır (Kadriye, 2015: 45). Poligamik evliliğin çeşitli sebepleri vardır: Sosyal statü kazanma, erkek çocuk sahibi olma, kadın nüfusunun erkek nüfusundan fazla olması vb.

Bazı toplumlarda poligami bir erkek için maddi zenginliği ve güçlü temsil eden toplumsal bir statü sembolüdür. Buna bağlı olarak çok çocuklu olma özellikle de erkek çocuğa sahip olma işgücünü artırmakta ve politik güç sağlamaktadır. Aileye eklenen yeni çocuklar, ebeveynler için yaşlılık döneminde bir güvenlik ve emosyonel destek faktörü olarak algılanmaktadır. İnfertilite, erkek çocuk doğuramamak, kadının fiziksel ve ruhsal hastalıkları tekrar evlenme nedeni olabilmektedir. Demografik bakış açısıyla; erkek ve kadın cinsiyet oranlarının değişmesi poligami yaygınlığını etkilemektedir. Erkeklerin savaşlar veya tehlikeli işlerde çalışma sonucunda sayısının azalmasının yanı sıra çocuk ölüm hızlarının yüksek olması poligamiye yatkınlık yaratmaktadır. Dini nedenler de poligami yaygınlığını etkilemektedir (Yılmaz vd., 2015:223).

Sağlıklı toplumun temelini sağlıklı aile oluşturur. Sağlıklı aile ise gücünü sağlıklı bir karı koca ilişkisinden alır. Sağlıklı evlilik ilişkisi,

bireylerin ruhsal ve fiziksel sağlıkları üzerinde olumlu etkiler yaratan bir güce sahiptir. Böyle bir aile ortamı içerisinde yetişen çocukların ruh sağlıkları da olumlu gelişir (Canel, 2012: 37). Oysaki poligamik ailelerde kadın ve çocuklar ciddi psikolojik sorunlar yaşarlar. Bu durum onların hayatını olumsuz ettiler ve kadınlarda somatizasyon ve depresyon gibi ruhsal rahatsızlıklara çocuklarda da şiddete eğilim, öz güven eksikliği vb. durumlara sebep olur. Poligamik aile yapısına geçiş özellikle ilk eşler açısından bir yaşam krizidir. Kadın, bu duruma benlik saygısına düşme ile birlikte yasa benzer bir tepki verir. Yaşanan aile problemleri çocuklarda bir takım gelişimsel sorunlara yol açabilir. Bunlar sosyal becerilerde yetersizlik, güvenlik algısında bozulma, okul başarısında düşme, agresyon ve çeşitli davranış sorunlarını içerir (Yılmaz vd. 2015:225-226).

İnformal poligamide bir erkek yasal evliliğine devam ederken ikinci bir kadınla düzenli bir aile ilişkisi sürdürmektedir. Antropologlar poligamiyi; poligini ile eş anlamlı olarak birden fazla sayıda kadının evliliğe dahil olması olarak tanımlarken, sosyologlar poligamiyi çocuk sayısını artırmak için bir üreme stratejisi olarak görür (Yılmaz vd., 2015: 221). Kuma, dini hukuk açısından formel, medeni hukukta açısından ise informal poligamik bir evliliktir. Nikâhlı durumda olan kadınlarla ilgili adlandırmalar: Bunlar, ev, eş, erlü, haklu ve kuma'dır. *Kuma "bir erkeğin nikâhları bulunan kadınlardan her birinin ötekine göre adı, ortak, nöker"* (Karahan, 2006: 2).

Toplumca onaylanmayan birliktelikleri yaşayan kadınlar için kullanılan ifadeler ise şunlardır: ortalık, ortalıh "umumi, ortaya düşen, orta malı olan", Hevarid (Ar.) "ortalık olan avratlar", oynaş "II. Erkeğin karısından başka sevdiği kadın". Halk dilinde daha çok sevgili anlamında kullanılan kelime, burada "uygunsuz kadın" kavramına karşılık gelmektedir (Karahan, 2006: 2-6). Hz. Peygamber, Câhiliye toplumundan var olan köleliği, kendine özgü insancıl kuralları olan "İslâm Savaş Esîrliği Sistemi"ni kurarak "kuramsal ve kurumsal" olarak yasaklamıştır. İslâm Savaş Esîrliği Sistemi, Hz. Peygamber döneminde yaşandı. Dört büyük halîfe döneminde varlığını korudu. Emevî Devleti ile birlikte tekrar İslâm öncesi Câhiliye uygulamalarına dönüldü. Fetihlerle birlikte dünyevi amaçlarla alınan savaş esirleri Câhiliye döneminde olduğu gibi köleleştirildi, alınıp satılan mal konumuna düşürüldü, köleleştirilen kadınlar da odalık edinilerek cinsellikleri sömürüldü. Düşmanların yaptığına karşılık verme gerekçesiyle oluşturulan,

İslâm'a bağlı ilim adamları, yöneticilere de onaylatılan kültürel, sosyal ve ekonomik yapı; Abbasiler dönemi ile pekişti, Osmanlı Devleti'nin sonuna kadar da sürdürüldü (Demircan, 2012: 12-22). Ziya Gökalp'e göre fetihlerde zengin olan bazı beyler eşleriyle yetinmemeye başladılar. Bunlar, aldıkları tutsaklardan ya da uyrukları sırasına geçen oymaklardan güzel odalıklar edinmeye de yeltendiler. Töre bunları meşrû tanımadığından, bunlara hatun adı verilemezdi. Bundan dolayı eski Türkler bunlara "kuma" adını verdiler ve bir tür odalık yerinde tuttular. "Kuma", gerçek eşten çok ayrıydı: Kuma bir eş gibi değil, hatunun kardeşi olarak aileye sokulurdu. Kendi çocukları kumaya "teyze!" diye hitap ederlerdi. "Anne!" diye seslenemezlerdi (Kadriye, 2015: 44). Ülkemizde ikinci plana düşmek istemeyen ilk eşler, bazen kumasını kendi bulmaktadır. Bu şekilde evliliğe dahil olan kadın, ilk eşe kayınvalide gözüyle bakmakta bu durum ilk eşin aile içindeki konumunu güçlendirmektedir (Yılmaz vd., 2015:223).

Sağlıklı bir evlilikte karı-koca birbirlerine sadıktırlar; birbirlerine bağlılık ve güven duyarlar; düzenli ve sağlıklı bir cinsel hayat sürerler; evliliklerine ait gerçekçi olmayan beklentiler taşımazlar (Canel, 2012: 39). Toplum tarafından kabul edilmeyen birliktelikler de vardır: zina, metres, müt'a, odalık vb.¹

21. yüzyılda kumalar, bazı bölgeler dışında nadiren aynı evde yaşarlar. Ekonomik iyileşme her eş için ayrı ev açma imkânı sağlamaktadır. Kadınların iş hayatına atılmaları, kendi paralarını kazanmaları, bunu etkilemektedir. Öyle ki kumalar birbirinden haberdar olmayabilir. Yasalar da eşler arasında evlilik akdi olsun ya da olmasın doğan her çocuğun anne ve babası üzerine kaydedilmesine izin vermektedir. Bu da böylesi ilişkilerin önünü açmaktadır. Kırsaldaki kadınlar kuma iken şehirlerdeki kadınlar metrestir. Metreslik bir nevi modern çağın kumalığı sayılır. Kalabalık

¹ Zinâ: Erkekle kadın arasında nikâhsız cinsel ilişkidir. Metres: Nikâhsız olarak beraber yaşanan ve ilişkiye girilen kadındır. Müt'a Nikâhı: Bir kadınla mehrini vererek belirli bir süre için evlenmek; Şîa(Şiiiler) bu çeşit evliliği câiz görür. Özel kuralları çerçevesinde hâlen uygulanmaktadır. Odalık: Esâret veya satın alma yoluyla köleleştirilen ve mülkiyet hakkına dayanılarak nikâh yapılmaksızın ilişkiye girilen kadın (Demircan, 2012: 315-316). Evlilik dışında bir kadın ve bir erkek arasındaki cinsel birliktelik hem Kur'an tarafından reddedilmektedir hem de hukuk ve toplum tarafından dışlanmaktadır. Bu yüzden insanlar eş statüsüne sadece evlilik yoluyla gelebilmektedirler (İncekara, 2011: 7). İslâm dininde, ailenin sürekliliği çok önemlidir. Eşlerin birbirlerine iyi davranmaları tavsiye edilir; geçici ilişkiler için kıyılan nikâhlar geçerli kabul olunmaz. Böylece, evlenme akdi, "ciddi ve daimi bir hukukî işlem" kabul edilir (Tüzüner, 2013: 141). Yahudilikte, (Levililer: 20; Tesniye: 22) Hıristiyanlıkta (Matta: 5; Yuhanna: 8/1-11) ve Müslümanlıkta (Furkan 25/68- 69; İsrâ,17/32; En'am, 6/151; Nur, 24/2-3) yani bütün ilahi dinlerde zina yasaklanmıştır. Sadakat evliliğin bekası için ilk şarttır (Aybey, 2015:160).

şehirlerde yaşayan, birbirini tanımayan insanların sosyal baskıya uğramaları daha zordur. Bu durum toplumun kabul görmediği ilişkilerin rahat yaşanmasına zemin hazırlamaktadır. Modern çağda, şehir hayatında “metres” kavramı yerini “birlikte yaşama”ya bırakır.

1. YÖNTEM

Bu çalışmayı ulusal kanallarda yayınlanan “Eşkiya Dünyaya Hükümdar Olmaz, Eve Dönüş, Evli ve Öfkeli, Asla Vazgeçmem, Paramparça, Beni Affet, Karagül, Unutma Beni” isimli dizilerden hareketle izleyicinin “metreslik” olgusuna bakışının analizi oluşturmaktadır.

Çalışmada doğal ortamda katılarak gözlem yöntemi ve yönlendirilmemiş görüşme tekniği kullanılmıştır. “*Bir halk bilgisi ürününün kendi geleneksel bağlamında ve bu ürünün sahibi olan halk grubu tarafından yaratılmasının / yeniden yaratılmasının veya tekrarlanmasının söz konusu olduğu ortama doğal ortam denir.*” (Ekici, 2013: 67-68). Katılımcıların görüşlerini rahatça ve samimi bir şekilde dile getirmeleri için onların buldukları doğal ortamlarda toplu görüşme yapılmıştır. Görüşmede kaynak kişilerin gerçeği söylemek için yeterince güdülenmeleri amacıyla çalışmadan söz edilmemiştir. Burada yönlendirilmemiş görüşme tekniği kullanılmıştır. “*Kaynak kişinin kendisi, icrası, anlatımı ve anlattığı veya icra ettiği halk bilgisi ürünü hakkında, önceden soru hazırlamadan bilgi elde etme ve kaydetme yöntemidir. Bu yöntemin kullanılmasında kaynak kişi serbest bir konuşma ve anlatma havası içinde bırakılır ve anlatılanlar bir taraftan kaydedilirken, diğer taraftan da daha az sayıda olmak şartıyla, konuyla ilgili açıklanmamış veya açıklanması istenilen sorular kaynak kişiye yöneltilir. Kaynak kişiyi yönlendirmeyecek nitelikte, onun anlattıklarının açıklanmasını isteyen sorular sorulabilir*” (Ekici, 2013: 73). Doğal sohbet ortamında dikkat çekmemek şartıyla kaynak kişilere bazı sorular yönlendirilmiştir. Veri toplamak için uygun zamanda kaynak kişilere bazı sorular sorularak onların “metreslik” olgusunu nasıl okudukları tespit edilmeye çalışılmıştır. Herhangi bir kayıt cihazı kullanılmamış; sadece not alınmıştır.

Görüşme tekniği uygulanan katılımcıların yaş aralığı: 15-66’dır. Bu yaş aralığı görüşülen kaynak kişilerin yaşları temel alınarak seçilmiştir. Araştırma için evliler, bekârlar ve kuma olan üç kadın seçilmiştir. Özellikle bu kadınların metresliği nasıl alımlandığı saptanamaya çalışılmıştır.

Araştırma farklı meslek gruplarından ve geniş bir yaş aralığından 19 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Görüşme yapılanlar arasında 1 akademisyen, 1 sosyolog, 1 ebe, 1 öğretmen, 1 makinist (sinemada), 2 lise öğrencisi, 2 lisans mezunu, 3 işçi emeklisi, 3 ev hanımı ve 4 inşaat işçisi bulunmaktadır. Daha geçerli bilgi edinmek amacıyla katılarak gözlem tekniği uygulanmıştır. Gözlem yapanlar arasında ise 1 doktora öğrencisi, 2 lisans mezunu yer almaktadır. Lisans mezunlarından biri kadın biri erkektir.

2. BULGULAR

Günümüz dizileri yoğun ilgi görüp geniş kitlelere hitap ettiğinden izleyicinin “metreslik” olgusunu nasıl alımladığı hedeflenmiştir. İzleyici kendi öznel konumundan hareketle farklı okumalar yapmaktadır. Bu kısımda ise katılımcıların dizilerden hareketle “metreslik ve kumalık” hakkındaki görüşlerine yer verilecektir.

Katılımcılardan akademisyen olan dizi izlemiyor; dizilerin kalitesi ve birbirinin tekrarı olduğunu düşünüyor. Ev hanımları ve emekli olan katılımcılar bazı dizileri hiç kaçırmadan, bazılarını ise arada sırada izlediklerini belirtiyor. İnşaat işçileri ve lise öğrencileri zaman buldukça dizi izlediklerini söylüyorlar. Diğerler katılımcılar da dizi izleme konusunda seçici olduklarını belirtiyorlar.

Doğal ortamlarında erkeklerle yapılan görüşmelerde erkeklerin kuma ve metreslik hakkında olumsuz düşünmedikleri hatta bu durumun hoşlarına gittiği; kadınların olduğu ortamlarda ise bu konuda konuşmaktan kaçındıkları gözlemlenmiştir. Kadınların toplu olduğu bir ortamda yaşlı kadınların kuma ve metreslik olgusunu doğal karşıladıkları görülürken daha genç olan evli kadınların bu duruma şiddetle karşı çıktığı gözlemlenmiştir. Lisede okuyan katılımcılardan kız ve erkek çocuğun ise dizilerdeki metresleri sıradan sevgili gibi normal karşıladıkları görülmüştür. Kendisiyle görüşülen kumaların dizilerde metreslere yer verilmesinden rahatsız olmadıkları bilakis psikolojik olarak daha rahatladıkları izlenmiştir. Kumalar bu dizileri izlerken toplumda yalnız olmadıkları hissine kapılıp mutlu olurken kızlarının kendi durumlarına düşmesine ise şiddetle karşı çıktıkları tespit edilmiştir.

Katılımcılara “Kuma, deyince aklınıza ne gelir?” sorusu sorunca alınan cevaplar: *Genellikle imam nikâhlı ikinci eştir. Herkes tarafından açık*

seçik olarak bilinendir. Toplumun gözü önünde olur. Genellikle aynı evde kalırlar. Anlaşamazlarsa yakın evlerde kalırlar. Her iki eş birbirinden haberdardır. Genellikle kuma en baskın olandır. Şeklinde alınmıştır.

Katılımcılara “Metres, deyince aklınıza ne geliyor?” sorusu sorulunca alınan cevaplar: *Gizli bir sözleşme var. Nikâhsız. Zengin bir adamla birlikte olma arzusu (kadın için). Tatmin olmak için (erkek/kadın). Gizli, yasak ilişkidir. Beğenilme isteğidir. Kadından kaynaklı (erkeğe göre). Kadın kendini mal olarak görüyor ve kendini pazarlıyor. Maddi imkânsızlık (Kadın için). Kadının önceliği maddiyattır ve kadın hayatını güvence altına almak ister. Kadın ikinci bir kadının varlığını duyunca eksikliğin kendisinde olduğunu düşünür. Erkektir yapar. Erkek yakalanmadığı için zeki olduğunu düşünür ve çevresine bunu kanıtlama peşindedir. Kadın işsiz olduğu için kabul eder. Temelinde kadınlar vardır, sebep olan onlardır. Şeklinde cevaplar alınmıştır.*

“Çok eşlilik hakkında ne düşünüyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplar: *Erkektir yapar. Tatminsizlik. Erkek çocuk isteğidir. Çocuk sahibi olma isteğidir. İlk eşine ya da kendisine yardımcı olsun diye. Dinde böyle. Zenginlik göstergesi (erkek için). Kendini kanıtlamak. Kendi görevini yerine getirmektir. İlk evlilikten memnun olmayan yapar. Kendini güçlü hissetme (erkek için). İnat için (berdel evliliklerinden birinde biri ikinci eş almışsa diğeri de öç almak için ikinci eş alır). Bencilliktir. Şeklinde cevaplar alınmıştır.*

“Çocuklarınızın böyle bir ilişkisini onaylar mısınız?” sorusu karşısındaki tavırlar babalar oğullarının ikinci bir eş almasına pek de soğuk bakmazken kız evlatlarının böyle bir durumla karşılaşmalarını istemediklerini ifade ediyorlar. Kadınların poligamiyi onaylamadıkları tespit edildi. Poliandri ise toplumda ne kadın tarafından ne de erkek tarafından asla kabul edilmemektedir.

Erkeklerle yapılan görüşmede, erkekler neden metresleri olduğunu şöyle açıklıyorlar: Bunun dinimizce de yasaklanmadığını, toplum tarafından da bilindiğini ve ayrıca çalıştıkları iş ortamının da bazen buna zemin hazırladığını ve kendilerini kanıtlamak için böyle ilişkilere girdiklerini belirtiyorlar. Kaynak kişi olan bu erkeklerin olayı kendi üzerlerinden değil de genellikle arkadaşlarını örnek vererek konuştukları izlendi. Görülüyor ki yakalanmadan iki ilişkiyi birlikte yürütmek bu erkeklerde üstünlük duygusu

yaratmaktadır. Adler'e göre kalıtsal bir organik zayıflığı olan, yetersiz işlevi üzerinde gereğinden fazla durarak bu kusurunu ödünlemeye çalışır. Ona göre bu aşağılık kompleksinin varlığı daima bireyin geçmişinde, eski davranışlarında, çocukluğunda şımartılmış olmasında, organlarının yetersiz bir şekilde gelişmesinde, çocukluğunda ihmal edilmiş olmasında aranmalıdır (Adler, 2015: 110-191). Bu duyguyu bastırmak için birey farklı arayışlar içine girer. Evli bir erkeğin bir kadınla uygunsuz bir ilişki yaşaması ve yakalanmaması onun için diğer erkeklere üstünlük sağlamak anlamına gelir. Bununla tatmin olmaya çalışır. Adler'e göre üstünlük kompleksi, çocukluğundan beri sosyal duygudan yoksun olan ve sadece varlığı, hazları, acıları ile ilgilenen birinde daha da fazlalaşır. Bunun dışında üstünlük eğilimi, sosyal duygunun yetersizliği yüzünden başarısızlıkla karşılaşan bireyi, tehlikeli bölgeden uzaklaştırır (Adler, 2015: 192). Bu tatmin, erkeği aşağılık karmaşasından uzaklaştırarak mutlu eder. Metres edinmenin sebeplerinden biri de budur.

Kuma olan üç kadınla yapılan görüşmede ne hissettikleri ve neden kuma olmayı tercih ettikleri soruldu. A. A. kuma olmayı istemediğini, babasının kendisini zorla verdiğini söyledi. Fakir oldukları için babası evden bir nüfus daha eksilsin diye kızını zengin birine verir ve onun için alınan başlık parasıyla da oğlunu evlendirmiştir. İ. Ü. ise kuma olmak istemediğini fakat toplumsal baskı sonucu kuma olmak zorunda kaldığını söylüyor. Eşi öldükten sonra iftiraya uğradığını bu yüzden de kayını ile evlenmek zorunda kaldığını söylüyor. H. T. de kuma olmak istemediğini ama uğradığı iftiralara sonucunda evlenmek zorunda kaldığını söylüyor.

Kumalar ilk önceleri diğer kadınlar tarafından mahalle baskısına maruz kalırlar; çünkü diğer kadınlar da böyle bir şeye maruz kalmaktan korkarlar. Kuma bir süre sonra mahalleli tarafından kabul edilir. Sorunun da kumada değil de ilk eşte olduğuna karar verildikten sonra kuma diğer kadınların ilgi odağı olur. Onun nasıl davrandığını öğrenmek için daha sonraları kumaya yanaşılır, ondan öğrendikleri taktiklerle eşler etkilenmeye çalışılır. Metreslik ise asla kabul uygun görülmez. Metres hamile kalır kalmaz durum değişir. O artık metreslikten çıkıp kumalığa terfi eder. O güne kadar saklanan kadın artık kendini ifşa etme çabaları içine girer. Erkeğin ailesinin ve özellikle karısının kendisinden haberdar olması için uğraşır. Hamile kaldıktan sonra erkeğin yakınları tarafından özellikle annesi, babası ve

kardeşleri tarafından kabul görür. Doğacak çocuk onların kanını taşıdığı için bu metresin onların gözünde önceki gelinden hiçbir farkı yoktur artık. Böylece metres kumalığa terfi etmiş olur. Medeni hukukta her ne kadar yasal olan tek eşlilik olsa da dini nikâhla bu sorun bir derece aşılmıştır. Medeni kanunun 157. Maddesi: Mahkemece butlanına karar verilen bir evlilikten doğan çocuklar, ana ve baba iyi niyetli olmasalar bile evlilik içinde doğmuş sayılırlar. 498. Maddesi ise “Evlilik dışında doğmuş ve soy bağı, tanıma veya hâkim hükmüyle kurulmuş olanlar, baba yönünden evlilik içi hısımlar gibi mirasçı olurlar.” şeklindedir. Bu haklardan sonra doğacak çocuk babanın nüfusuna kaydedilir. Eski zamanlarda kumadan doğan bütün çocuklar ilk eşin adına kaydedilirken değişen yasalarla artık evlilik şartı aranmaksızın doğan çocuk annesi ve babası üzerine kaydedilir ve babasının soyadını alarak diğer kardeşleri gibi mirastan faydalanır. Bu durum ise evlilik dışı ilişkileri meşrulaştırır niteliktedir. Evli olmayan kadının eşinin mirasından faydalanması söz konusu değildir. Sadece doğacak çocukları bu haktan faydalanır.

Bazı bilim insanlarına göre poligaminin olumlu etkileri de vardır. Özellikle çocuklar üzerinde. Swanson, Massey ve Payne, geniş poligamik aile yapısında çok sayıda rol model bulunmasının çocuğa yardımcı olduğunu ileri sürmüşlerdir. Minde, poligamik aile yapısının daha sevgi veren bir yapı oluşturduğu fikrini ortaya atmıştır (Yılmaz vd., 2015:225-226). Oysa eve kuma gelince her şey değişmeye başlar. İlk eş ve çocukları mutsuz olurlar. Kumanın ilk çocuğu doğurmasıyla olay tamamen değişir. İlk eş ve ilk eşten olan çocuklar ya dışlanırlar ya da kendilerini dışlanmış hissederler. Bu ilk eşten olan çocukların babalarıyla ilişkileri de kopar. Bu baban duygusal kopuş onların daha sonraki bütün yaşamlarını etkiler. Mutsuz, saldırgan ve şiddete eğilimli olurlar.

Yasak ilişkiler bireysel zaaf olarak kabul edilmektedir. Oysa Adler’e göre “*Toplumsal ilgi bakımında bütün insani sorunlar aslında toplumsal bir sorundur*” (Adler, 2015: 45). Yani bu sorunların temelinde yatan sosyal değerlerin irdelenmesi gerekmektedir. Bu toplumsal gerçeklerin dizilere konusu olması oldukça doğaldır. İlhan Genç’in de dediği gibi her metinde gerçek yaşamdan izler vardır. Çünkü metin, günlük yaşamı bir repertuar olarak kullanmaktadır. Günlük yaşam, farklı bir dil ile ifade edilmektedir. Böylelikle söylenilenden söylenilmeyenler anlaşılmaktadır. Kurmaca eserler

günlük yaşamdan malzemeler kullanırlar; ancak edebi eserler asla günlük yaşamın ta kendisi değildir (Genç, 2007: 401-403).

Senarist/yazar metresliği konu edinirken diziye entrika katarak ilgi toplamaya çalışır aynı zamanda var olan, görmez gelinen, inkâr edilen toplumsal bir gerçeğe de parmak basar. “Yazar belli bir dönemde egemen olan dünya görüşünü ele alırken onu kopya ederek sunmaz, onun eksik bıraktığı, görmezden geldiği, inkâr ettiği yönlerini su yüzüne çıkarır... Sanat eseri belli bir dünya görüşünün görmezlikten geldiklerini vurgular, gerçeklerin bu ihmal edilmiş yönlerine el atar... yazarın eserinde dile getirdiği gerçeklik, yansıttığı toplumun bellediği gerçeklikten farklıdır. Alışılmışın reddedilişi ya da inkârı denen bu sunuş, okuru, gerçekliği kaldırılmış normlar ve davranışlar karşısında yeni çözümler bulmaya zorlar...”(Macit; Soldan, 2011: 33-34). Ancak toplumsal bir soruna parmak basılacak diye bu tür ilişkilerin sürekli işlenmesi bir süre sonra onların normalleşmesini sağlayarak toplumsal değerlerin bozulmasına sebep olabilir.

SONUÇ

Bu çalışmada televizyon dizilerine konu olan “metres”lerin kaynak kişiler tarafından nasıl alımlandığı ve genel olarak kaynak kişilerin evliliğe bakış açılarının nasıl olduğu değerlendirildi. Çalışmada kaynak kişilerin dizi tercihlerini belli ihtiyaçları doğrultusunda seçtikleri söylenebilir. İhtiyaçlar kategorisine göre izleyiciler bilişsel ihtiyacını karşılarken aynı zamanda eğlence ve kaçışı içeren rahatlama da duymaktadır. İzleyiciler dizideki karakterle özdeşim kurarak doyuma ulaşırken arkadaşları ve sosyal çevresiyle de dizinin içeriği üzerine konuşup sosyal bütünleşme sağlamaktadır. Alımlama Analizi metoduyla yapılan bu çalışmada izleyicilerin kendi öznel konumlarından farklı okumalar gerçekleştirdikleri tespit edildi. Ayrıca çalışmada kaynak kişilerin örnekleri başkaları üzerinden verdikleri de görüldü. Çıkış noktası her ne kadar dizilerdeki metresler ve kumalar olsa da kaynak kişilerin dizilerdeki örneklerden yola çıkarak gerçek hayatta var olan örnekler veya kendi deneyimleri hakkında konuşmayı tercih ettikleri tespit edilmiştir.

Dizilerdeki metresler ya da yasak ilişkiler entrika unsuru olarak kullanılmaktadır. Ancak bunun sosyo-kültürel bir alt yapısının olduğunu inkâr edilemez. Dizilere konu olan bu toplumsal alt yapı izleyici kadın ve

erkeklerin okumalarını etkilemektedir. Eğitim durumu, iş hayatı, meslekler, ekonomik durum, sosyal yapı, kültürel farklılık, yaş, cinsiyet, medeni durum gibi etkenler bu okumaları çeşitlendirmektedir.

Her senaryo tıpkı öteki kurmaca eserler gibi gerçek yaşamdan izler taşır. Çünkü kurmaca eserler, günlük yaşamı bir repertuar olarak kullanır. Bu eserlerde günlük yaşam, farklı bir dil ile ifade edilir. Çoğu zaman da bu eserleri üreten kişiler toplum tarafından inkâr edilip görmezden gelinen olguları tüm yönleri ile su yüzüne çıkarırlar. Kuşkusuz bu gerçeklerden biri de “metres”tir. Fakat dizilerde bu konunun bu denli çok işlenmesi insanların bu olguya alışmasına, bu olguyu kabul etmesine ve normal karşılmasına sebep olmaktadır. Bu alışma ve kabul ediş toplumun en küçük yapısı olan, toplumu ayakta tutan, ailenin bozulmasına sebep olacaktır. Reyting rekorları kırmak için bu değerlerin ayaklar altına alınması oldukça tehlikeli bir durumdur.

Notlar

Muhteşem Yüzyıl: Kösem, Osmanlı İmparatorluğu'nun 14. Padişahı I. Ahmed ile eşlerinden Mâh-Peyker Kösem Sultan etrafında kurgulanmıştır. Dizide harem hayatı vardır.

https://tr.wikipedia.org/wiki/Muhte%C5%9Fem_Y%C3%BCzy%C4%B11:K%C3%B6sem

Eşkiya Dünyaya Hükümdar Olmaz, Hızır Çakırbeyli (Oktay Kaynarca), Meryem ile evlidir (Deniz Çakır) ve aynı zamanda Nazlı (Müjde Uzman) ile aralarında ilişki vardır. Nazlı Çakırbeyli'nin metresidir.

[https://tr.wikipedia.org/wiki/E%C5%9Fk%C4%B1ya_D%C3%BCnyaya_H%C3%BCk%C3%BCmdar_Olmaz_\(dizi\)](https://tr.wikipedia.org/wiki/E%C5%9Fk%C4%B1ya_D%C3%BCnyaya_H%C3%BCk%C3%BCmdar_Olmaz_(dizi))

Eve Dönüş, Kürşat (Tardu Flordun) Leyla'nın (Dilşad Çelebi) kocasıdır. Canan (İpek Erdem) ise Pınarın yakın arkadaşı ve Kürşat'ın metresidir.

[https://tr.wikipedia.org/wiki/Eve_D%C3%B6nüş%C3%BC%C5%9F_\(dizi\)](https://tr.wikipedia.org/wiki/Eve_D%C3%B6nüş%C3%BC%C5%9F_(dizi))

Evli ve Öfkeli, dizideki dört evli kadının ortak noktası eşleri tarafından aldatılmış olmalıdır. Mine (Yıldız Çağrı Atiksoy) doktor eşi tarafından aldatılmıştır. Metin (Yunus Güner) Mine'yi Gaye (Seçil Akmirza) ile aldatır. Üstelik Gaye'nin Metin'den de çocuğu olur. Dilek (Ayça Erturan) ev hanımıdır eşi Engin (Kemal Pekser) tarafından aldatılır. Sevda Tepeli Engin'in metresidir. [https://tr.wikipedia.org/wiki/Evli ve Öfkeli](https://tr.wikipedia.org/wiki/Evli_ve_Öfkeli)

Asla Vazgeçmem, Cahit (Tugay Mercan) , eşi Nazan'ı (Yonca Cevher Yenel) Elmas ile (Tuğçe Kumral) aldatır. <http://dizihaber.tv/show-tv-asla-vazgecmem-dizi-oyunculari-tanimi-kim-kimdir.html>.

Paramparça, Cihan Gürpınar (Erkan Petekkaya) eşi Dilara'dan (Ebru Özkan) boşanmadan önce Gülseren Sönmez'e (Nurgül Yeşilçay) âşık olur. Gülseren, Cihan Gürpınar'la birlikte olur. Gülseren (Nurgül Yeşilçay) eşi Özkan Gürpınar (Tolga Tekin) tarafından aldatılır. Özkan'ın Almanya'da birlikte olduğu kadından bir oğlu olur.

[https://tr.wikipedia.org/wiki/Parampar%C3%A7a_\(dizi\)](https://tr.wikipedia.org/wiki/Parampar%C3%A7a_(dizi))

Beni Affet, Bahar Kayacan Kozan (Gaye Turgut Evin), Mehmet Kemal Kozan'la (Mert Altınışık) evlidir. İnci Karabey Baharın arkadaşıdır ve

Kemal’in metresidir. Daha sonra Kemal ile evlenir. <http://www.diziler.com/dizi/beni-affet/oyunculari/sayfa/2>

Unutma Beni, Nilüfer (Ebru Vardar) Şehmuz’la (Osman Nuri Ercan) ilişkisi vardır. Şehmuz Emel’e (Senem Şahin) evlenir. Nilüfer, uzun bir süre Şehmuz’un metresi olur. <http://www.fox.com.tr/Unutma-Beni/oyuncular>

Karagül, Narin Mercan (Özlem Conker) Murat Şamverdi (Özcan Deniz) ile evlidir. Murat, Ebru Şamverdi (Ece Uslu) ile birlikte yaşar. Önceleri Ebru, Murat’ın metresidir. Sonra Murat, Narin’den ayrılarak Ebru ile evlenir. Ebru, Narin’in kuması olarak Şamverdi konağına gelir. <http://www.fox.com.tr/Karagul/kunye>

Kaynak kişiler: B. K. (Akademisyen, erkek, 36), H. P. (İnşaat işçisi, erkek,40), A. B. (İnşaat işçisi, erkek, 35), A. G. (İnşaat işçisi, erkek, 38), M. A. (İnşaat işçisi, erkek, 33), J. Y. (Sosyolog, kadın, 41), H. T. (ebe, kadın, 55), A. N. (emekli, erkek, 66), A. F. (işçi, kadın, 44), Z. A. (emekli, kadın,44), C. Y. (lise öğrencisi, erkek, 15), G. A. (lise öğrencisi, kadın,16), Ç. T. (lisans mezunu, kadın,33), N. G. (lisans mezunu, erkek, 34); H. N. (ev hanımı, 45), N. Ü. (ev hanımı,52), S. K. (ev hanımı 43), S. G. (öğretmen, kadın, 30), A. A. (makinist, erkek, 41).

KAYNAKLAR

ADLER, A. (2015). *Modern Psikoloji*. Editör: Taşkın Köksal. Ankara: Yason Yayınları.

AYBEY, S. (2015). “İl Müftülüğü Aile ve Dini Rehberlik Bürolarına Gelen Sorular Işığında Boşanma Nedenleri (Ege Bölgesi Örneği)”. *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 10/10 Summer, p. 147-166 DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8374> ISSN: 1308-2140, ANKARA-TURKEY

AYDIN, M. A. (1989). “Aile ” *İslam Ansiklopedisi*. C. 2, ss. 196-200.

CANATAN, K.; Ergün Y.. *Aile Sosyolojisi*. 4. Baskı. İstanbul: Açılımkitap, 2013.

CANEL, A. N. (2012). *Evlilik ve Aile Hayatı*. 2. Baskı. 2012. <http://www.aep.gov.tr/wp-content/uploads/2012/10/01_02_evlilik_ve_aile_hayati.pdf>

DEMİRCAN, A. R. (2012). *Kur’ân ve Sünnet Işığında Köleleştirilip Odalıklaştırılan Savaş Esirleri Kadınlar Olarak Câriyeler ve Sömürülen Cinsellikleri Köleliği ve Odalığı Kaldıran “İslâm Savaş Esirliği Sistemi”nin Kur’ânî ve Nebvî Temelleri*. İllâveli 3. Baskı. İstanbul: Ensar Neşriyat.

- DÜZBAKAR, Ö. (2008). "Osmanlı Toplumunda Çok Eşlilik: 1670-1698 Yılları Arasında Bursa Örneği". Ankara: OTAM, S. 23, ss. 85-100.
- EKİCİ, M. (2013). Halk Bilgisi (Folklor) Derleme ve İnceleme Yöntemleri. 5. Baskı. Ankara: Geleneksel Yayıncılık.
- GENÇ, İ. (2007). "Klâsik Türk Edebiyatı Metinlerini Anlamada Modern Yaklaşımlar". *Journal of Turkish Studies*. Volume 2/4, Fall, pp. 393-404.
- İNCEKARA, E. L.. *Kur'an'a Göre Kadın ve Evlilik*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalı, 2011 (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- KARAHAN, A. (2006). "Tarihi Türk Dilinin Söz Varlığına Katkılar: Kadınla İlgili Kelimeler Üzerine". *Bilkent Üniversitesi I. Uluslararası Büyük Türk Dili Kurultayı Bildirileri*. Ankara, ss.1-12.
- MACİT, M.; Uğur S. (2011). *Edebiyat Bilgi ve Teorileri El Kitabı*. 5. Baskı. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Medeni Kanun* (2015). < <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.4721.pdf> > 19.12.2015.
- ÖZTÜRK, H. (1991). *Kınalızâde Ali Çelebi'de Aile*. 2. Baskı. Ankara: Başbakanlık Aile Araştırmaları Kurumu Yayınları.
- TÜRKAN, K. (2015). "Anadolu Masallarında Çok Eşlilik". *Milli Folklor*. S. 105, ss. 43-57.
- TÜZÜNER, Ö. (2013). "Türk ve İslâm Hukuku Bakış Açısından Evlenmenin Hukukî Niteliği Hakkında Bir İnceleme". Ankara: *Ankara Barosu Dergisi*, S. 1, ss.127-144.
- YAYLAGÜL, L. (2010). *Kitle İletişim Kuramları*. Ankara: Dipnot Yayınları.
- YAZIR, E. H.(y.y) *Kur'ân-ı Kerîm ve Meali*. Haz. Düccane Cündioğlu. İslamoğlu Yayıncılık A.Ş.
- YILMAZ, E.; Lut T.; Ufuk B. (2015). *Poligami ve Ruh Sağlığına Etkileri*. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar-Current Approaches in Psychiatry*, S. 7/2, ss. 221-228.